

ARMONİ EĞİTİMİ NEDEN ZORDUR?¹

Deniz Beste ÇEVİK²

Ebru Güner CANBEY³

İstemihan TAVİLOĞLU⁴

ÖZ

Problem Durumu: Eğitim Fakültelerinde armoni dersi temel derslerden birisidir. Bu ders, hem teorik hem de uygulamalı olarak işlenmektedir. Uygulamalar kuramsal bilgilerle destelenirken, kuramsal bilgiler ise uygulamalarla anlam kazanır. Önemli olan, müziğin uygulamalı olan bu yönüne alt yapı oluşturacak kuramsal bilgileri oluşturmaktır. Armoni Eğitiminin amacı; müzik yazısını doğru okuyabilmeyi, çokseslendirebilmeyi, melodi veya akorları duyabilmeyi, eserlerin biçimsel yapılarını analiz edebilmeyi, piyanoda eşlik yapabilmeyi, müzik yazısını deşifre yapabilmeyi, yaratıcılığı geliştirmektir. Bu bakımdan, armoni derslerinde öğrencilerin zorlandıkları noktaların belirlenmesi, bu noktaların çözülmesini sağlayacak önerilerin ortaya konması, gelecek kuşakların bu zorlukları aşmalarında onlara yardımcı olacaktır. Bu çalışma, armoni eğitiminde zorluk çekilen konular, zorluk çekmelerinin sebepleri ile bu sorunları aşmalarında etkili olabilecek çözüm önerilerinin araştırılması açısından önem taşımaktadır.

Araştırmanın Amacı: Bu çalışmada, Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin, armoni dersinin öğreniminde karşılaştıkları sorunlar, güçlük çektikleri konular, sebepleri, bu sorun ve güçlüklerin aşılmasına ilişkin çözüm önerilerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Yöntem: Veriler, armoni derslerine giren öğretim elemanlarına ve bu dersleri alan öğrencilere uygulanan anket yoluyla, konu hakkındaki görüşleri alınarak elde edilmiştir. Elde edilen bulgular gruplandırılarak tablolar halinde sunulmuştur.

Bulgular ve Sonuçlar: Elde edilen sonuçlara göre, armoni dersi öğretiminde var olan güçlüklerin, öğrenciden, okuldan ve öğretim elemanından kaynaklanan sorunlar olarak sınıflandırılabileceği görülmüştür.

1 Bu çalışmanın bir kısmı, 2007’de bitirilen, “Armoni eğitimi ile piyano çalma becerileri arasındaki ilişkilerin incelenmesi” başlıklı doktora tezinin bir kısmını kapsamaktadır.

2 Yrd.Doç.Dr.,Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

3 Yrd.Doç.Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı

4 Solfej ve Armoni Öğretmeni

Öneriler: Müzik öğretmeni adaylarının, armoni derslerinde karşılaştıkları hazır bulunuşluk düzeyleri konusunda getirilen çözüm önerilerine göre gereken hassasiyet gösterilmelidir. Buna ilaveten, armoni dersinin dördüncü sınıfa kadar devamı sağlanmakla birlikte, armoni dersinde kazandırılan temel kuramsal bilgilerin daha iyi pekişmesi açısından uygulamalı çalışmalara sıkça yer verilmeli ve yapılan örneklerde mutlaka piyano kullanılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Müzik eğitimi; Armoni Eğitimi; Armoni Eğitiminde Sorunlar.

WHY THE HARMONY TRAINING IS DIFFICULT

ABSTRACT

Problem: The harmony lesson is one of the basic lessons at the faculties of arts. This lesson is applied both as theoretical and also as practical. While the practices are supported by theoretical information the theoretical knowledge becomes meaningful by way of exercises. The importance is to make up theoretical information which is able to form basis for this side of the practiced music. The aim of the education of harmony is to develop how to read the music notes, how to harmonize, how to hear to melody and the chords, how to analyze the forms of the compositions, how to accompany on the piano, how to sight-read the music notes, and the creativity. Meanwhile, finding out the points in which the students have trouble in harmony lessons, pointing out suggestions which can help to solve these points, will help the next generations to cope with these difficulties. This study has the importance on the subjects in which have difficulties in harmony lessons, the reasons why they have difficulties and in the point of researching the solutions which will be effective in deal with the problems.

Research Aim: In this study; the objective is to find out the difficulties which the students of harmony lesson run into, the subjects in which they have troubles, their reasons, and find solutions to deal with these problems at the music education department of Fine Arts Field of the Education Faculties.

Method: The results were obtained by applying a questionnaire to the teachers who give harmony lessons and the students who take these lessons by getting their opinions about the subject. The finding were put in groups and presented as tables.

Findings: According to the results obtained; it was observed that the difficulties which take place in harmony training could be classified according to the students, the school itself, and the teachers.

Suggestions: The necessary sensitivity should be shown, according to the suggestions to the solutions on about the level of presenting in the harmony lessons of the music teachers. In addition to that, the harmony lesson should continue until the fourth grade. Practical studies should be applied oftener to strengthen the basic theoretical information better which can be supported in harmony lessons. The piano should be used definitely with the samples which are done.

Keywords: Music Education, Harmony Training, Problems of Harmony Training

1. GİRİŞ

Armoni, farklı yükseklikteki seslerin bir arada duyurulmasıdır (Waugh, 2000: 34) Diğer bir deyişle armoni bilgisi, uyum bilgisidir. Armonide akorlarla çokseslilik elde edilir. Çoksesliliğin temeli akorlardır. Armoni; akorların kuruluşları, akorların bağlanışları, akorların çevirimleri, akorların yürüyüşleri ile ilgilenir. Çoksesli çalışma kurallarını iyi bilmek, bir melodiyi çoksesli yazıp zenginleştirmeyi sağlar.

“Armoni biliminin kuralları uygulanarak; melodinin anlamı görülür ve bazı sesler kuvvetli bazı sesler ise hafif çalınır. Eserde cümlelerin kısımları saptandıktan sonra çıkıcı seslerde ses kuvvetlendirilir, inici kısımlarda ses söndürülür. Aynı zamanda cümlelerin eşlik eden kısımları hafif çalınır. Bir müzik eserini iyi anlayabilmek, iyi algılayabilmek için öncelikle o eserin yapısını iyi bilmek gerekir. Müzik eserini icra ederken; kuru seslendirme yapmamak için o eserin anlatmak istediği ifadeler düşünülüp, yaşatılıp aktarılmalıdır. Eseri ifade ederken o eserin anlatmak istediğini tam olarak anlayabilmemiz için, iyi bir armoni bilgisine sahip olmamız gerekmektedir” (Taviloğlu, 2005, sözlü mülakat). “Müzisyenin, çaldığı eseri önce kendisinin hissetmesi gerekir ki sonra dinleyiciye yansıtılsın. Bu da eserin ruhunu anlamakla olabilir. İcra eden kişi çaldığı eseri sadece kendisi anlamamalı, onu herkese anlatabilmeyi de bilmelidir. Bunun için de eserin anlamını bulup, cümleleri düşünüp, eşlik eden kısımları görmesi gerekir” (Taviloğlu, 2006, sözlü mülakat).

Müziyenin, çaldığı eseri önce kendisinin hissetmesi gerekir. Sonra dinleyiciye yansıtabilir. İcra eden kişi çaldığı eseri sadece kendisi anlamamalı, onu herkese anlatabilmeyi de bilmelidir. Bunun için de eserin anlamını bulup, cümleleri düşünüp, eşlik eden kısımları görmesi gerekir. Bir müzik eserini yorumlarken:

- Eserin bestecisini,
- Eserin yazıldığı müzikal dönemi,
- Eserin formunu tanıyabilmek önemlidir (Fenmen, 1991: 21-22).

Eğitim Fakültelerinin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalları'nda armoni dersi temel derslerden birisidir. Bu ders, hem teorik hem de uygulamalı olarak işlenmektedir. Uygulamalar kuramsal bilgilerle destelenirken, kuramsal bilgiler ise uygulamalarla anlam kazanır. Önemli olan, müziğin uygulamalı olan bu yönüne alt yapı oluşturacak kuramsal bilgileri oluşturmaktır. Armoni dersinin alt kollarından olan kulak eğitimi; ritmik okuma, ritmik işitme, çoksesli işitme, müzik belleği, müziksel yaratıcılık, solfej gibi kısımları kapsar. Armoni dersinin alt dalı olan solfej ise; notaları hızlı okuyup seslendirebilmeyi, entonasyon, tonalite, aralık bilgisi, deşifre vb. konuları kapsamaktadır. Armoni dersinin içeriğinde yer alan sesler, akorlar, nüanslar, çoksesliliğin duyumu vb. konular piyano parçalarında sıkça geçtiği için bu konuların kavratılmasında piyanonun önemi büyüktür. Ayrıca diğer müzik derslerinde öğretilen kuramsal bilgilerin uygulamalı olarak yapılması da öğrencilerin o konuları kavramak için daha çok zaman ayırmalarını sağlar. Böylece daha fazla konuyla ilgili daha çok tekrar yaparak, daha kalıcı bilgiler öğrenirler.

Armoni Eğitiminin amacı; müzik yazısını doğru okuyabilmeyi, çokseslendirebilmeyi, melodi veya akorları duyabilmeyi, eserlerin biçimsel yapılarını analiz edebilmeyi, piyanoda eşlik yapabilmeyi, müzik yazısını deşifre yapabilmeyi, yaratıcılığı geliştirmektir (Sevgi, 2003: 66-67).

Armoni eğitiminin kazandırdığı bilgi beceriler şöyle özetlenebilir:

- Birey, müzik yazısını doğru okuyup, duyabilip, çalabilir.
- İyi duyan bir kulağa sahip, iyi bir ritim duygusuna sahip, iyi bir deşifre yapan bireylerin yetişmesi sağlanır.
- Eserin müzikal cümleleri analiz edilip, form analizi yapılabilir.
- Bu dersle öğrenilen bilgilerin uygulamalı kısmı ile birey yaparak, yaşayarak öğrenir yani kalıcı öğrenme ortamı gerçekleşir.
- Eserin dikey ve yatay oluşumları duyulabilir.
- Eserlerin biçimsel analizleri rahatlıkla kavranabilir.
- Bu derste edinilen bilgiler, kazanılan becerilerle şarkılara rahatlıkla eşlik yapıla bilir.

• Bireyin, müziksel belleği ve müziksel dikkati gelişir (Askerova: 2002, 62-64; Sevgi: 2003, 67).

Eğitim Fakültelerinin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalları'nda müzik dersleri birbiriyle sıkı bir ilişki içersindedir. Her dersin içeriğinin, müzik öğretmeni yetiştirme programını bütünleyici yapı ve özelliklere sahip olması gerekmektedir. Çağdaş eğitim anlayışına uygun müzik öğretmeni adaylarının; alanlarında yaratıcı, verimli, gerekli bilgi ve becerilerle donanmış olarak yetiştirilmesi gerekir. İleride müzik öğretmeni olacak öğretmen adayları; hem armoni dersinde kazandıkları bilgi ve becerileri okul müziğinde en iyi şekilde kullanmayı bilecekler hem de öğrencilerinin işitme, yazma, okuma, yaratma, beğeni, seslendirebilme yeteneklerini de geliştirmeyi bileceklerdir. Zaten armoni dersinin genel amaçları bireyin; müziksel belleğini-müziksel dikkatini geliştirmek, notaları doğru okuyup seslendirebilmelerini sağlamak, ritim ve tonal duygularının gelişimlerini arttırmaktır. Buna ilaveten, armoni eğitimi ile bireyin yaratıcılığı gelişir. Bu eğitim ile kazanılan temel bilgi ve becerilerle, yapılan uygulamalarda piyanoyu kullanarak çeşitli ezgiler yaratılabilir. Böylece tek sesli ezgiden oluşan çalışma, belirli kurallar çerçevesinde çoksesli müziğe dönüştürülür. Önemli olan da zaten bireyin yaratıcılık duygusunun gelişimine olanak sağlamaktır. Müzik öğretmeni adaylarını, okul müzik şarkılarına kolaylıkla eşlik edebilmelerini sağlayacak nitelikte yetiştirmek esastır (Zuckmayer, Cangal ve Atalay, 1977)

Bu bağlamda, bu araştırma, öğrencilerin, armoni eğitiminde zorluk çektikleri konular, zorluk çekmelerinin sebepleri ile bu sorunları aşabilmelerinde etkili olabilecek çözüm önerilerinin araştırılması açısından önem taşımaktadır. Çünkü armoni derslerinde, öğrencilerin zorlandıkları noktaların belirlenmesi, bu noktaların çözümlenmesini sağlayacak önerilerin ortaya konması, gelecek kuşakların bu zorlukları aşmalarında onlara yardımcı olacaktır. Ayrıca, öğrencilerin armoni eğitiminde; müfredattan kaynaklanan eksiklerin belirlenmesi; bu sorunlara çözüm önerilerinin ortaya konmasını kolaylaştıracaktır.

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem belirtildikten sonra veri toplama araçları ve veri çözümleme teknikleri açıklanmıştır.

Araştırmada kullanılan araştırma modeli, konusunu var olduğu durumu ile betimlemeyi amaçlayan “tarama modelidir.” Diğer bir ifadeyle, araştırmada durum tespitine yönelik model esas alınmıştır. Bu modele göre veriler, armoni dersine giren

öğretim elemanlarına, hem de bu dersi alan öğrencilere uygulanan anket soruları ile konu hakkındaki görüşleri alınarak elde edilmiştir.

2.1 Çalışma grubu

Bu araştırma, Dokuz Eylül Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören 142 öğrenci üzerinde ve bu üniversitelerde armoni dersine giren 6 öğretim elemanı üzerinde gerçekleştirilmiştir.

2.2 Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen “Armoni dersine İlişkin Görüşlerini İçeren Öğrenci Anketi” ve “Armoni dersine İlişkin Görüşlerini İçeren Öğretim Elemanları Anketi” kullanılmıştır. Öğretim elemanlarına ve öğrencilere aynı sorular sorulmuştur. Verilen anketle:

1) Öğrencilerin zorlandıkları konular öğretim elemanlarının bakış açıları ile belirlenmeye çalışılmıştır.

2) Öğrenciler zorlandıkları konuları kendi açılarından değerlendirmiştir.

Veriler, öğrencinin normal ders saatinde toplanmıştır. Bu derslere giren öğretim elemanlarından izin alınarak anketler uygulanmıştır. Öğrenciler, anketi 60 dakika içinde cevaplamışlardır. Araştırmacı tarafından hazırlanan anket soruları, geçerlik çalışması için bu alanın uzmanlarının görüşlerine sunulmuştur. Uzmanların önerileri doğrultusunda gerekli yerlerin düzeltilmesi yapılarak, görüşlere ilişkin sorulara son şekli verilmiştir. Anketteki görüşleri içeren sorular, açık uçlu soru çeşidi olarak hazırlanmıştır. Açık uçlu soruların cevaplanmasında, soruların altına boşluklar bırakılmıştır. Anketin girişinde anketin amacını ve nasıl cevaplandırılması gerektiğine dair açıklama yer almıştır. Araştırmacı tarafından öğrencilere anket dağıtılmadan önce araştırmanın amacı ve anket hakkında bilgi sözlü olarak da verilmiştir.

2.3 Veri Çözümleme Teknikleri

Anketlerden elde edilen verilerde, betimsel yöntemlerden frekans (f) ve yüzdelikler (%) kullanılmıştır. Nitel verileri ankette yer alan açık uçlu sorular oluşturmuştur. Bu sorulara verilen cevaplar sınıflandırılarak değerlendirilmiş ve tablolastırılmıştır.

Araştırmadaki nicel veriler (sayılabilir, ölçülebilir nitelikteki veriler) yüzdelar (%) ve frekanslar (f) şeklinde tablolar halinde sunulmuştur.

Armoni dersine giren öğretim elemanlarının bu derslere ilişkin görüşleri yazılı olarak alınmıştır. Daha sonra elde edilen sözel veriler kağıda aktarılarak, metinler haline getirilmiştir. Elde edilen sözel verilerin analizinde nitel veri analiz teknikleri kullanılmıştır. Öğretim elemanı ve öğrencilerin verdikleri yanıtlar üzerinde nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizi ile elde edilen kodlamalar belli kategoriler halinde birleştirilerek sınıflandırılmıştır. Derslere ait görüşleri içeren sorularda yer alan açık uçlu sorulara öğretim elemanlarının ve öğrencilerin verdiği yanıtlar anlam bakımından gruplandırılarak, birbirine yakın cevaplar bir arada toplanmıştır.

3. BULGULAR

Toplanan anket formlarında öğrenci ve öğretim elemanlarının verdikleri yanıtlar değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucunda cevaplar aşağıda belirtilen üç kategoride toplanmıştır.

3.1 Armoni Dersinde Zorluk Çekilen Çalışmalar Nelerdir?

Zorluk çekilen konular hakkında öğrencilerin ve öğretim elemanlarının verdikleri yanıtlar sınıflandırılmış, sonuçlar sırasıyla, Tablo 1a ve 1b’de verilmiştir.

Tablo 1a. Öğrencilerin, Armoni Dersinde Zorluk Çektikleri Konuların Dağılımı (n=142)

<i>İçerikle ilgili konularda:</i>	f	%
*Akor bağlantıları konusunda	10	5.1
*Armonizasyon konusunda	54	27.8
*Eser çözümleme konusunda	3	1.5
*Akorların şifrelenmesinde	2	1.0
Akora yabancı sesler konusunda	3	1.5
*Akor çevirilerinde	-	-
*Tartımsal çalışmada	6	3.0
*Nota yazma becerisinde	26	13.4
*Nota okuma becerisinde	11	5.7
*Tonalite bilgisinde	7	3.6
Modülasyon konusunda	4	2.0
Akorların kuruluşu, akorları tanıma	22	11.3
*Aralık bilgisi konusunda	4	2.0
*Kadanslar konusunda	-	-
<i>İçerik dışı konularda:</i>		
a- Öğretim elemanından kaynaklanan	2	1.0
b- Okuldan kaynaklanan	1	0.5
c- Öğrenciden kaynaklanan	4	2.0
d- Hazır bulunuşluk düzeyinin eksikliği	3	1.5
*e- Armoni dersinde öğrenilen teorik bilgilerin piyano dersinde kullanılabilirliği	1	0.5
Genel olarak hepsinde	7	3.6
Eserin ‘cümlelerini’ bulmada	1	0.5
Hiçbir konuda zorlanmıyorum	23	11.9
TOPLAM	194	100

Hiçbir konuda zorlanmıyorum diyenlerin çokluğu dikkat çekicidir. Öğrenciler, zorluk çektikleri konular arasında içerik dışı sorunlarını da dile getirmişlerdir. Öğretim elemanları böyle sorunlardan ise söz etmemişlerdir.

Tablo 1b. Öğretim Elemanlarına Göre, Öğrencilerin Armoni Dersinde Zorluk Çektikleri Konuların Dağılımı (n=6)

<i>İçerikle ilgili konular:</i>	f	%
*Ton bilgisi konusunda	1	7.7
*Kadanslar konusunda	1	7.7
*Akorların şifrelendirilmesi	2	15.3
*Aralık bilgisi	2	15.3
*Tartımsal çalışmalarda	1	7.7
*Akor bağlantılarında	1	7.7
*Nota yazma becerisinde	1	7.7
*Teorik olarak öğrenilen konuların piyanoda uygulaması	1	7.7
yapıldığında		
*Akor çevirimleri	1	7.7
*Eser çözümleme konusunda	-	-
*Armonizasyon	1	7.7
*Nota okuma becerisi	1	7.7
TOPLAM	13	100.0

Öğrencilerin zorlandıkları birçok konunun, öğretim elemanlarının görüşleri ile örtüştüğü görülmektedir. Öğrencilerin en çok zorlandıkları konuların başında ‘armonizasyon’ 54’sı (% 27.8) ve nota yazma becerisi 26’sı (% 13.4) gelmektedir.

3.2 Armoni Dersinde, Zorluk Çekilen Konuların Sebepleri Nelerdir?

Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının bu konudaki görüşleri sırasıyla, Tablo 2a ve 2b’de yer almaktadır.

Tablo 2a. Öğrencilerin, Armoni Dersinde Zorlandıkları Konuların Sebeplerine Göre Dağılımı (n=142)

	f	%
Öğretim elemanından kaynaklanan:		
*a- Öğretim yönteminden	9	5.0
b- Konuların hızlı geçilmesi, ayrıntılara değinilmemesi	4	2.2
c- Derste yeterince örnek yapılmaması	9	5.0
d- Derse giren öğretim elemanının öğrenciye yaklaşımı	4	2.2
Okuldan kaynaklanan:		
a- Teknik yetersizlik	3	1.7
*b- Ders saatinin az oluşu	7	3.9
c- Kaynak yetersizliği	1	0.5
d- Sınıfın kalabalık olması	1	0.5
e- Derslerin boş geçmesi	1	0.5
Öğrenciden kaynaklanan:		
*a- Hazır bulunuşluk düzeyi	40	22.2
*b- Önemsememek, gereksiz görmek	9	5.0
*c- Çalışmamak, bol tekrar yapmamak	31	17.2
d- Dikkatsizlik, konsantrasyon eksikliği	11	6.1
e- Teoride öğrenilenleri pratikte uygulamadaki eksiklikler	19	10.6
f- Dersten korkma, heyecanlanma, sevmeme, vb.	10	5.6
g- Ders sayısının çok olması	1	0.5
h- Devamsızlık	1	0.5
i- Çalışma yöntemini bilmemek	1	0.5
Hiçbir konuda zorlanmıyorum	18	10.0
TOPLAM	180	100

Hiçbir konuda zorlanmıyorum diyenlerin çokluğu dikkat çekicidir. Öğretim elemanlarından farklı olarak öğrenciler, ‘öğrenciden kaynaklanan’ kategorisinde yer alan dikkatsizlik, dersten korkma, dersi sevmeme, teoride öğrenilen konuların pratikte uygulamadaki eksiklikler ile hazır bulunuşluk düzeyinin üzerinde durmuşlardır ve bu konulardaki görüşlerin çok olması bu konuların üzerinde durulması gerektiğini düşündürmektedir.

Tablo 2b. Öğretim Elemanlarına Göre, Öğrencilerin Armoni Dersinde Zorlandıkları Konuların Sebeplerine Göre Dağılımı (n=6)

	f	%
Öğrenciden kaynaklanan:		
*a- Hazır bulunuşluk düzeyinin eksikliği	5	50.0
*b- Önemsememek, gereksiz görmek	-	-
*c- Çalışmamak, bol tekrar yapmamak, uygulama eksikliği	1	10.0
Öğretim elemanından kaynaklanan:		
*Öğretim yönteminden	3	30.0
Okuldan kaynaklanan:		
*Ders saatinin az oluşu	1	10.0
TOPLAM	10.0	100.0

Öğretim elemanlarından 5’i (% 50.0) ‘armoni dersinde, öğrencilerin zorlandıkları konuların sebeplerini, öğrencilerden kaynaklanan, hazır bulunuşluk düzeyinin eksikliğine, 3’ü ise (% 30.0) öğretim elemanından kaynaklanan, öğretim yönteminden olabileceğini işaret etmişlerdir.

3.3 Zorlukların Çözümü İçin Neler Yapılmalıdır?

Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının, sırasıyla, Tablo 3a ve 3b’de, armoni dersinde zorlanılan konuların çözüm önerileri için verdikleri yanıtlar sınıflandırılarak verilmiştir.

Tablo 3a. Öğrencilerin, Bu Zorlukların Çözümüne İlişkin Önerilerine Göre Dağılımı (n=142)

	f	%
Öğretim elemanından kaynaklanan:		
a- Yavaş ve ayrıntılı, sade anlatmalı	24	11.8
b- Derste yeterince örnek yapması	24	11.8
*c- Ek ders yapması	5	2.4
d- Öğretim elemanının öğrenciye yaklaşımı	19	9.3
e- Hazır bulunuşluk düzeyine göre ders anlatılması	16	7.8
f- Derse giren öğretim elemanı, ders dışı ödevler vermeli	2	0.9
Öğrenciden kaynaklanan:		
*a- Çok çalışmak, derse önem vermek	52	25.5
*b- Teoride öğrenilenleri pratiğe dökülebilmek (yeterince örnek yapmak, tekrar yapmak, uygulama yapmak)	25	12.2
c- Dikkatli, konsantre olunması	8	3.9

d- Derse giren öğretim elemanı ile iletişim içinde olmak	2	0.9
e- Dersi iyi dinlemek	1	0.4
f- Dersi sevmek, korkmamak vb	3	1.5
Okuldan kaynaklanan:		
*a- Müfredattan kaynaklanan, programdaki ders süresinin arttırılması	19	9.3
b- Kaynak yetersizliği sorununun çözümü	3	1.5
c- Teknik yetersizlik sorununun çözümü	1	0.4
TOPLAM	204	100.0

Zorlandıkları konuların çözümü için ise, teoride öğrenilenleri pratiğe dökülebilmek (yeterince örnek yapmak, tekrar yapmak, uygulama yapmak) gerektiğini ifade etmişlerdir. Konuların daha iyi pekişmesi için ise derse giren öğretim elemanının dersi daha yavaş ve ayrıntılı, sınıfın seviyesine göre anlatması gerektiğini vurgulamışlardır.

Tablo 3b. Öğretim Elemanlarına Göre, Öğrencilerin Bu Zorlukların Çözümüne İlişkin Çözüm Önerilerinin Dağılımı (n=6)

	f	%
Öğrenciden kaynaklanan:		
*a- Çok çalışmak, derse önem vermek	4	23.5
*b- Teoride öğrenilenleri pratiğe dökülebilmek (yeterince örnek yapmak, tekrar yapmak, uygulama yapmak)	3	17.7
c- Piyanoya hakim olmak	1	5.9
d- Ezberlemeden, bilinçlice öğrenip konuları kavramak	4	23.5
e- Temel müzik bilgilerini sağlamlaştırmak	1	5.9
Öğretim elemanından kaynaklanan:		
*Ek ders yapması	1	5.9
Okuldan kaynaklanan:		
*Müfredattan kaynaklanan, programdaki ders süresinin arttırılması	3	17.6
TOPLAM	17	100.0

Öğretim elemanlarından 4'ü (% 23.5) zorlukların çözümüne ilişkin çözüm önerilerinde, öğrenciden kaynaklanan sonuçlara getirmişlerdir. 3'ü (%17.7) 'müfredattan kaynaklanan, programdaki ders süresinin arttırılması' gerektiği üzerinde durmuşlardır.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

4.1 Sonuç

4.1.1 Armoni dersinde zorluk çekilen konular

"Armoni dersinde hangi konularda zorluk çekiyorsunuz?" sorusuna verilen öğrencilerin yanıtlarında en yüksek sırada yer alanlar şunlardır (bkz. Tablo 1a):

- Armonizasyon (n=54)
- Nota yazma becerisi (n=26)
- Akorların kuruluşu (n=22) ... vb içerikle ilgili konular yer alırken;

Aynı soru armoni dersini okutan öğretim elemanlarına da sorulmuştur. Öğretim elemanlarının verdikleri yanıtlarda en yüksek sırada yer alanlar şunlardır: (n=6) (bkz. Tablo 1b):

- Aralık Bilgisi (n= 2)
- Akorların şifrelendirilmesi (n=2) ... vb. olarak belirtilmiştir.

Hiçbir konuda zorlanmıyorum diyenlerin çokluğu dikkat çekicidir. Öğrenciler, zorluk çektikleri konular arasında içerik dışı sorunlarını da dile getirmişlerdir. Öğretim elemanları böyle sorunlardan ise söz etmemişlerdir. Öğrencilerin zorlandıkları birçok konunun, öğretim elemanlarının görüşleri ile örtüştüğü görülmektedir. Öğrencilerin en çok zorlandıkları konuların başında ‘Armonizasyon’ (% 27.8) ve ‘nota yazma becerisi’ (% 13.4) gelmektedir.

Verilen yanıtların, armoni dersinin içeriğindeki konuların yüksek sıralarda yer alması, en önemli konularda öğrencilerin zorlandıklarını göstermektedir. Armonizasyon, nota yazma ve okuma, akorların kuruluşu ve şifrelendirilmesi ve aralık bilgisi konularının zor olarak değerlendirildiği ve bu konulara ağırlık verilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

4.1.2 Armoni dersinde zorluk çekilen konuların sebepleri

“Armoni dersinde, belirttiğiniz konularda zorluk çekmenizın sebepleri neler olabilir?” sorusuna öğrencilerin verdiği yanıtlarda en yüksek sırada yer alanlar şunlardır: (bkz. Tablo 2a):

- Hazır bulunuşluk düzeyi (n=40)
- Çalışmamak, bol tekrar yapmamak (n= 31)
- Teoride öğrenilenleri pratikte uygulamadaki eksiklikler (n=19).. olarak yer alırken;

Öğretim elemanlarının aynı soruya verdikleri yanıtlarda en yüksek sırada yer alanlar şunlardır: (n=6) (bkz. Tablo 2b):

- Hazır bulunuşluk düzeyi (n=5)
- Öğretim elemanının öğretin yönteminden (n=3) vb.. olarak belirtilmiştir.

Hiçbir konuda zorlanmıyorum diyenlerin çokluğu dikkat çekicidir. Öğretim elemanlarından farklı olarak öğrenciler, ‘öğrenciden kaynaklanan’ kategorisinde yer alan dikkatsizlik, dersten korkma, dersi sevmeme, teoride öğrenilen konuların pratikte uygulamadaki eksiklikler ile hazır bulunuşluk düzeyinin üzerinde durmuşlardır ve bu konulardaki görüşlerin çok olması bu konuların üzerinde durulması gerektiğini düşündürmektedir. Öğretim elemanlarından 5’i (% 50.0) ‘armoni dersinde, öğrencilerin zorlandıkları konuların sebeplerini, öğrencilerden

kaynaklanan, hazır bulunuşluk düzeyinin eksikliğine, 3'ü ise (% 30.0) öğretim elemanından kaynaklanan, öğretim yönteminden olabileceğine işaret etmişlerdir.

Verilen yanıtlarda özellikle, hem öğrenciler hem de öğretim elemanları tarafından alt yapı eksikliği üzerinde durulmuştur. Buna göre, Armoni derslerinde hazır bulunuşluk düzeylerini dikkate alarak öncelikle eksiklerin giderilmesi gereği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, teorik olarak öğretilen konuların piyanoda pratik uygulamadaki eksikliklerinden ileri geldiği gözlemlenmektedir. Piyano ile yapılan uygulamaların artırılması gerektiği anlaşılmaktadır.

4.1.3 Karşılaşılan zorlukların çözümüne ilişkin öneriler

“Bu zorlukların çözümü için neler yapılmalıdır?” sorusuna öğrenciler, (bkz. Tablo 3a):

- Çalışmak, derse gereken önemi vermek (n= 52)
- Teoride öğrenilenleri pratiğe dökebilmek (yeterince örnek yapmak, tekrar yapmak, uygulama yapmak) (n= 25)
- Öğretim elemanı dersi yalın, ayrıntılı anlatmalı (n=24)
- Öğretim elemanı derste yeterince örnek yapmalı (n=24)
- Armoni ders saati ve ders süresi arttırılmalı (n= 19) yanıtlarını vermişlerdir. Aynı soru armoni dersini okutan öğretim elemanlarına da sorulmuştur. Öğretim elemanlarının verdikleri yanıtlarda en yüksek sırada yer alanlar şunlardır: (n=6) (bkz. Tablo 3b):

- Ezberlemeden, bilinçlice öğrenip konuları kavramaları (n=4)
- Çalışmak, derse gereken önemi vermek (n= 4)
- Teoride öğrenilenleri pratiğe dökebilmek (yeterince örnek yapmak, tekrar yapmak, uygulama yapmak) (n=3)
- Müfredattan kaynaklanan, programdaki ders süresinin arttırılması (n=3)

Zorlandıkları konuların çözümü için ise, teoride öğrenilenleri pratiğe dökebilmek (yeterince örnek yapmak, tekrar yapmak, piyanoda uygulama yapmak) gerektiğini ifade etmişlerdir. Konuların daha iyi pekişmesi için ise derse giren öğretim elemanının dersi daha yavaş ve ayrıntılı, sınıfın seviyesine göre anlatması gerektiğini vurgulamışlardır. Öğretim elemanlarından 4'ü (% 23.5) zorlukların çözümüne ilişkin çözüm önerilerinde, öğrenciden kaynaklanan sonuçlara getirmişlerdir. 3'ü (%17.6) ‘müfredattan kaynaklanan, programdaki ders süresinin arttırılması’ gerektiği üzerinde durmuşlardır.

Hem öğrenci hem de öğretim elemanlarına ait yanıtlarda, armoni dersi ile piyano dersi arasındaki ilişkiyi gösteren yanıtlar görülmekte olup, hem öğrenciler hem de öğretim elemanları aynı düşünceyi savunmuşlardır. Verilen yanıtlarda, öğrenciler kendilerinden kaynaklanan sorunlara çözüm önerileri getirirken, armoni dersinde öğrenilen teorik bilgileri piyanoda pratiğe dökülebilmek gerekliliğine değinmişlerdir. Genel olarak, armoni dersinde öğrenilen kuramsal bilgilerin piyanoda uygulaması yapıldığında, konuların daha iyi kavranıp, pekişeceği üzerinde durulmuştur. Armoni dersinde verimin artması için, çok çalışmak gerektiğini ve dersin süresinin artmasının gerekliliğini belirtmişlerdir.

4.2 Tartışma

Armoni dersi, Müzik Eğitimi Anabilim dalı öğrencileri için vazgeçilmez öneme sahip olmaları nedeniyle, bu derslerin öğretiminde yaşanan sıkıntıların belirlenmesi ve çözüm önerilerinin ortaya konması büyük önem taşımaktadır.

Araştırma yapılan kurumlarda, armoni dersine giren öğretim elemanlarının yeterli sayıda olmadığı, armoni ders süresinin sıkıştırılmasıyla konuların yetiştirilme kaygısıyla hızlı geçildiği ortaya konulmuştur. Armoni dersinin süre olarak yetersiz olması, armoni derslerindeki başarıyı doğrudan etkilemektedir. Çünkü az bir süre ile sınırlı kalan armoni dersi konuları olgunlaşmaya başladığı anda bitmektedir. Armoni dersinin amacına ulaşması için, hem armoni dersine giren öğretim elemanlarının, hem de bu dersi alan öğrencilerin ortak görüşü olarak, armoni derslerinin tüm öğrenim süresince devam etmesi, diğer bir ifadeyle sürenin dört yıla çıkartılmasının gerekli görüldüğü anlaşılmıştır.

Armoni dersinde kazanılan teorik bilgilerin piyanoda uygulaması yapıldığında, dersi olumlu yönde etkilediği, konuların daha sağlıklı anlaşıldığı, kavranıldığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca, öğretim elemanlarının, öğrencilerine olan olumlu yaklaşımları ile öğrencilerin her şeyden önce sınıf atmosferini sevmesi gerektiğini, bunun için hoş ve ödüllendirici bir ortamın sağlanması gerektiği, bunda öğrenciyi güdüleyeceğini ve başarısını artıracaklarını belirtmektedirler (Güçlü, 2000). Görüldüğü gibi sınıf ortamında, öğrenci başarısını etkilemede öğretmenin göstereceği davranışlar önemli bir etkiye sahiptir. Öğrencilerin derslerde birçok fikir üretebilme, hızlı düşünebilme, kendi düşüncelerini savunabilme, cesaretli olabilmelerinde etkili olmaktadır. Bu durumda, öğrencilerin armoni dersinde daha verimli oldukları, yeteneklerini, yaratıcıklarını daha iyi sergileyebildikleri sonucuna varılmıştır. Zaten öğrencilerin, öğretim elemanından korkan, huzursuz oldukları bir ortamda başarılı olmalarını beklemek yanlıştır.

Armoni derslerine giren öğretim elemanlarının, derslerle ilgili olarak birbirleriyle fikir alış-verişi yapmaları, programların sağlıklı yürütülmesinde etkili olabileceğini düşündürmektedir.

Armoni derslerinde kazanılan teorik bilgilerin kalıcı olabilmesi ve daha bilinçli olarak kullanabilmesi için piyanoda mutlaka pratik yapmak gerektiği, bu bilgi ve becerileri ileride daha doğru, bilinçli ve sağlıklı kullanıp, öğrencilerine doğru aktarabilen müzik eğitimcileri yetiştirmek gerektiği ortaya konmuştur (Taviloğlu, 2005, sözlü mülakat)

Eğitim Fakültelerinin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında öğrenim gören öğrencilerin, armoni dersini dört yıl boyunca okudukları düşünüldüğünde, armoni dersindeki gelişimlerdeki önemi yadsınamaz. Ayrıca, araştırma bulgularında, öğrencilerin, armoni dersine ait temel bilgileri yanlış öğrenmelerinin sebebi, çeşitli konular üzerinde yeterince durulmaması veya yanlış bir şekilde öğrencilere aktarılmasından dolayı olduğunu düşündürmektedir. Öğretim elemanları, hem konuları anlaşılır, sade, doğru bir şekilde öğrenciye aktarmalı; hem de alanında yeterli donanıma sahip, bilgilerini öğrencilerin seviyelerine göre farklı öğretim yöntemleriyle öğretebilen, yeni bilgilere açık kişiler olmalıdır. Öğrenciler, öğrendikleri kuramsal bilgileri pratikte kullanabilmelidirler. Dersin konularının daha iyi kavranılması açısından, armoni dersinin teorik kısmında kazandırılan davranışların, uygulamalı kısmında mutlaka piyano kullanılmasının gerekliliği belirlenmiştir.

4.3 Öneriler

Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlara, müzik öğretmenlerine ve bu alanda çalışan araştırmacılara şu öneriler getirilebilir:

1- Armoni dersinin konularının sıkıştırılması, bilgilerin daha kapsamlı öğrenilmesini kısıtlamaktadır. Dersin 4 yıl sürecince daha detaylı şekilde ve uygulamalı verilmesinin zorlukların aşımında olumlu yönde etkileyeceği anlaşılmıştır. Bu nedenle, armoni derslerinin, dördüncü sınıfa kadar devamı sağlanmalıdır.

2- Armoni derslerine giren öğretim elemanları birbiriyle iletişim halinde olmalıdır.

3- Armoni derslerinde, öğrencilerin derse katılımları sağlanmalıdır. Armoni derslerinde kazandırılan temel kuramsal bilgilerin daha iyi pekişmesi açısından uygulamalı çalışmalara sıkça yer verilmelidir.

4- Armoni dersine giren öğretim elemanı ders dışı verdiği ödevlerle,

öğrencilerin, hem müziksel yaratıcılıklarının, müziksel düşünme yeteneklerinin gelişimine hem de programlı çalışmaya teşvik edebilmelidir.

5- Müzik öğretmeni adaylarının, armoni derslerinde karşılaştıkları hazır bulunuşluk düzeyleri konusunda getirilen çözüm önerilerine göre gereken hassasiyet gösterilmelidir.

6- Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardaki ‘Armoni’ dersine giren öğretim elemanı sayısının yeterli olmadığı göz önüne alınarak, bu alanda yetişen öğretim elemanı sayısı arttırılmalıdır.

7- Armoni derslerinde kazandırılan temel kuramsal bilgilerin daha iyi pekişmesi açısından uygulamalı çalışmalara sıkça yer verilmelidir. Yapılan örneklerde mutlaka piyano kullanılmalıdır.

KAYNAKÇA

Askerova, S. (2002). Konservatuar Müzik Eğitiminin Bilimsel ve Eğitsel Temelleri Afyon.

Fenmen, M. (1991). Müzikçinin El Kitabı. Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.

Güçlü, N. (2000). Öğretmen Davranışları, Milli Eğitim Dergisi, 147, 21-22.

Sevgi, A. (2003). Nasıl Bir Müzik Öğretmeni. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik

Sempozyumu, (26-31 Ekim2003), İnönü Üniversitesi, Malatya.

Taviloğlu, İ. (2005). Kişisel Görüşme.

Taviloğlu, İ. (2006). Kişisel Görüşme.

Zuckmayer, Z., Cangal, N. ve Atalay, A. (1997). Müzik Teorisi (Armoni ve Kontrapunkt),

Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu, Ankara, s.10.

Waugh, A. (2000). Klasik Müzik Dinlemede Yeni Bir Yol, Aksoy Yayıncılık, İstanbul.